

పీఠిక

ఆర్యవసులారా!

పోతనామాత్యునిచే రచియింపఁబడిన యాంధ్రభాగవతమును సర్వజనులెఱింగియున్నదే! ఈ “భాగవత కథలు” అను పుస్తకమును దొవలి పాఠము కొన్నిటి సంగ్రహముగా వ్రాసితిని. ఇందువలనఁ గథాభాగమున చతురముని గ్రోలుటయు గాక భాగవత ప్రబంధమున నీ కథలెల్లు వినిపెల్లునో యని యప్పురాని పఠనము చేయుదురను ను నెట్లాన బాపాచాతుర్యముఁ బుణ్యసమాజ్ఞనయుఁ గూడ ననుకూలము లగునను నా ముద్దేశము. పాఠశాలోపాధ్యాయులీ పాఠ్యము వ్రాసినవారలీ తలగతుల పరిచయము గ్రంథము (Non detailed Study) నఁ గూడ నియమించుటకును వ్యాయామకాలములందుఁ బిన్నికెద్దలు జదువకొనఁటకు నీ చిన్ని పుస్తకము సర్వ విధముల నుపయోగించును. ఈ పుస్తకమును సకాలములో ముద్రించి యిచ్చిన ముద్రాణముగిరివతులకు నే నంతయుఁ గృతజ్ఞునిను. చదువగు లిందలి పాఠములై గొని దోసంబుల నున్నింతురుగాఁ!

మహేంద్రవర్మ }
15 — 33 — }

ఇట్లు విధేయుడు
ముద్రాణముగిరివర్మ

శ్రీ గురుభ్యోన్నమః

భాగవత కథలు

క. “పలికెడిది భాగవతములు

పలికించెనువాడు రానుభద్రుండట నే

బలికిన భవహర మగునట

పలికెద; వేళొందుగాధుఁ బలుకఁగ నేలా”

—బమ్మెర పోతరాజు

—:ధ్రువుడు:—

సకలభువనములను స్వా కుంభవమచువు పరిపాలనము సేయుచుండెను. ఆతని భార్య శతకూష. వారికిఁ బ్రతువ్రతుడు నుత్తాన పాదు డను నిరువురు పుత్రు లుదఁబడిరి. ఉత్తానపాదునికి సునీతియను భార్య మొకతెయు సురుచియను భార్య యొకతెయు నుండిరి. సునీతికి ధ్రువుడనువాఁడును సురుచికి నుత్తముడనువాఁడును కొడుకులుండిరి. సురుచియన్న రాజున కిష్టమెక్కువ. సునీతియన్న నిష్టము తక్కువ. సురుచి పుత్రుండగు నుత్తముని మొకనాడు రాజు దొడవై నిడికొని లాలించునంత, ధ్రువుడును వేరము పోయి తన్నుకూడ రాజు న్గొనరింపు మని వేడెను గాని యతఁ డాదరింపకుండటను సురుచి గాంచి, గర్వించి, “ఓ ధ్రువా! నా గర్భమున నేలపుట్టక పోతివి? తప్పుక హరిని బూజించియైన నా కడుపునఁ బుట్టు మ” నియెను. ధ్రువు డట్లు నిరాదరణము నొందుటను తల్లి కెఱిగింది యామెతోఁ గలసి యింతసేపు దూఱుచి జనని యనునాటికొప్పునను వినతిల్లియాడిన వాక్యానుసారముగను బురంబు వెడలి త్రోవను నార

భాగవతకథలు

దునిగాంచి, యతడు సోపలదని నీతినిఁ గఱపినను వివరఁ దత్త్వజ్ఞానంబువదసి, తనాస్థానగుణముగ మధువనమునకు దారిపట్టి యందు గల యమునానదీస్నాతులై హరిం గూర్చి యాట మసంబులు తపంబుజేయ, నా హరియుఁ బ్రత్యక్షమై తపంబునకు మెచ్చితినియు నశ్వరంబుగాని ధ్రువక్షీణియును వదం బిచ్చితి ననియుఁ బునరావృత్తి రహితమొక్క బాసాగి ననియు నింక నిలువదియాఁజునేలయో జ్ఞేయవలసి యున్నదని చెప్పి పోయెను. అతఁడంతః దన పురంబునకు మఱివచ్చి యందఱి వేతను కారవిఁపబడెను. భ్రమి, యల అను భార్యలఁ జెడ్లాడి సుతులఁ గనునంత, నవివాహితుడగు తద్భాగ్యమృగయూర్ధంబు వగికిఁ జని యొక యక్షునిచేత మృతినొందెనన్నవార్త విని ధ్రువుడు యక్షులతో యుద్ధముచేయ నరిగెను. పుత్రమరణ వార్త వినిన సుగుని ననాబుఁకొగి దావానలంబున మ్రగ్గెను. పితామహుడగు స్వామిభువు డతఁడు రణమున మ్రగ్గినది జూచి సహింసక యతనితో భక్తిపముపార్జన కిట్టి చెఱుడములు కూడనివనిచెప్పెను. ధ్రువుడు నారాయణ సాక్షాత్కారకాలంబునఁ గామితార్థంబు లడిగితిగదా యని మనంబున విన్నదహంబుననుండెను. ధ్రువుడు సంగరంబుడుగునకఁ గుబేరుం డాతని డాసుంజని “నీ తక్కుని యక్షులుగాని యక్షులు నీ తమ్మునిగాని నధిపతేదు. సర్వకారణుండగు భగవాను నెఱిగి వరంబు బడయు ను”ని చెప్పి పోయెను. ధ్రువుడు నిజపురంబున భూసుకులకు భూరితక్షణ లొసగుచు నధ్వరంబులు గావించి రాజ్యంబుఁ గొమరుకె విడిచి తాను బదరికవనంబున ఘోరమైన కపంబును జేయఁచుఁ దత్సమాధినిఁ దానుండునడ, హరికింకరులచే నాహూయమానంబైన విమానాబెక్కి సూర్యమండలముపైఁ గల వికుంఠలియమున బొందెను. ఇట్లు పంచశరద్యయసుకఁగలిగిన తపోనిష్ఠ వానికి దుదకిట్టి మహద్దశను సమకూర్చెను.

—వేనుడు:—

వేనుడు ద్రువుని వంశంబువాడు. ఈనని తండ్రి యంగుడ
 డను వాముడు. అంగుడు రాజైయుండునెడి నశ్వమేధం బొండ్లి
 నలిపెను. యథోచితముగ ఋక్కులు దేవతల నాహ్వానముచేసి
 నను హవిర్యాగమన గారైరి. యజమానికి వార లీ సంగతి యెఱుంగ
 జేసిన నా యంగుడు నవమ్యుల నకిగి వాని యుదంతము తెలిసికొనను.
 “పూర్వధివక్తత దురితంబున నైన సంతాపింపి యటుల జేసెను.
 కాబట్టి పుత్రకామీష్టి గావించి వాయుసంబు నీ భార్య గొననిమ్ము.
 అద్దాం సంతాపభాగ్యుడవు గమ్మ”ని హితవు చెప్పిరి. అత డట్లు
 సేసి సంగమవిశేషంబున నతని భార్య మును ముంధి గర్భిణియైదాల్చి
 క్రమంబున గొమరు నొకనిఁ గన నతడు వేనుడయ్యెను. అత డధర్మ
 మార్గప్రవర్తియు, సుజ క్షేత్రవాయగుండునై వర్ధిలెను. వృత్తులఁ
 బాలియించుచుఁ దన యిండ్లవారలనెఁ బశుప్రాయుడై క్రీడింట్లుఁ
 జంపఁదొంగెను. తండ్రి యగు నంగుడు శత్రుస్వభోవాయముల
 నతని మంచలింపఁజూచెఁ గాని కార్యము గనకి లిట్లుల కడుపుచేటుగ
 నిట్టి పుత్రుల బడియుకంట నెనఁజెల్వతయే శ్రేయంబయ్యెను ననియుఁ
 గుపుత్రునివలన నక్షరమయు నధర్మయని, లోకంబయి, మనోరోగ
 మును బ్రాపింప, వారి నొక్క సులత్రునిగ నీ యెంచి, మోహంబు
 వీడి దుఃఖభాజనంబగునట్టి గృహమును వదలు టుత్తమమని తలంచి,
 గృహమును భార్యను బ్రజలను సశీధమున నొరు లెఱుగకుండ విస
 ర్జించి యదే బోయెను. ఎల్లరు నద్దాన దుఃఖించుచు గొంతవడికి రాజా
 లేసి రాష్ట్రమున జనలు బశుతుల్యులై వర్తింపుడు, భృగ్వది సంయ
 మింద్రు లుగ్రశాసనం డగు వేనుపి దల్లి యానతినిఁ బట్టఁబుగట్టిరి.
 వేను దుల్బిహంబు సుజనుల కపరాధము గావించుచుండెను. క్రులను
 జంపెద నని భేరి మ్రోయించెను. ఒకచోఁ జోరుల పలనను

భాగవతకథలు

వేటాచోఁ రాజు వలనను వేతన లండవలసె ననియును, భయము నరాజకంబు నాపురించె ననియు, లోకరక్షణకై స్వయముగా రాజును హిత వాచరింప వేడుద మనియు, నంగీకరింపనివాడు తుంటరియగు నాతని తేజానలంబున దగ్ధపటలుఁ గాఁజేతమని యు నిటుల మునులను దివిజు లెంచి తేనితో రాజధర్మముల నెఱుక పఱచిరి. వేను డంకుల కియ్యకొనక తన్నే భగవంతునిగ నెంచుకొండనునంత వార లుగ్రులై యిట్టి యుర్వీపతివలన కీడు వాటిల్లు నని క్రోధానలోపేతులై చచ్చునట్లు శాప్యంబిడిరి. ఆతని వంశముకొఱకుఁ గతాసు డగు వేనుని కాయంబును వధింప నామునులు తత్కల్యేబరో ద్ధతంబగు నొక మిథునంబు గాంచిరి. నారాయణాంశమున బుట్టిన యతడు పృథుడును లక్ష్మీకటాక్షుని నైన నా స్త్రీ యర్చియు నన విలసిల్లి యొకరొకరు జెండ్లాడిరి.

—:పృథుచక్రవర్తి:—

ఇతని నాదిరాజుండురు. వైనఁ జదివిన పృథుడే యితడు. వర మాత్ముడే గనుక యథావిధిగ రాజ్యపాలనము చేసెను. బ్రాహ్మణ బృందములచే రాజ్యాభిషేకము నంది యితడు సారముదక్కిన భూమి వలనఁ దగినంత యాహారము లభింపక త్సుదార్దులై యేడ్చుచుఁ వన యొద్దకు వచ్చు బ్రజానీకముల నుపలాలించి, యొకనా డుదయాద్రి పర్యంతముగల తనరాజ్యమునువలక్షింప, ధరాచక్ర ప్రదక్షిణార్థమై మణిస్యందన మెక్కి బయలు వెడలెను. ధన్వన్తరుడై సక్రోధుండై, శాత్రవభీకరుండైన యతనిగాంచి, మేదిని గోరూపమునఁ బ్రకంపిత యగుచు బరుగిడ, దానివెనుక నితడును వధింపబోవునటులఁ దఱి న్నిను. అబలలఁ జంపుట తగదని మేదిని హెచ్చరింప, నాతడు

కృత చక్ర వర్తి

భూతదయ లేక నోషధులను నీలోనడంచుకొని పాలు చేపని గోయాన
 మునఁ దాల్చియుండుటను ప్రజలు నిస్తేజులగుదురు గావున కాననోల్లం
 ఘన శిక్షకుఁ బాత్రురాల వయ్యెద" వన, నా ధారుణియు దీనమై "నీవు
 హరి యని నేనెఱుంగుదు. నన్నుమన్నించి జారచోరగ్రస్తమై జన్మం
 బులులేని యిక్కాలమునఁ గడుం గృహీభూతనై యోషధుల నాలో
 నడంచుకొని, తత్సారము ప్రజ లొందకుండఁ జేసితిని. నా కొక లేగ
 (వత్సము) ను, సుదోహవచ్చును, దోగ్ధను గల్పించి నాకు బలము
 ప్రసాదించుము. ఆ తట నావధములు పుడమిని నిలువగలవని చెప్పెను.
 మనువును దూడజేసి తన పాణితలంబు దోహవనముగఁ జేసి తాను
 దోగ్ధయై, తేకు సకలౌషధంబులఁ బిరికిెను. అంత మునులు బృహ
 స్పతి వత్సకంబుగా ఛందోమయక్షీరమును, బిత్తదేవతలు సూర్యవత్స
 కంబుగా నామపాత్రంబునఁ, గవ్యంబును దుగ్ధంబు నిట్లు వారు వారు
 ప్రియకామితంబులఁ బొందిరి. ఆతండు ప్రజలకుఁ దండ్రీయు జీవన
 ప్రదుండై యింతకు మున్నెన్నడులేని గ్రామములను బట్టణంబులను
 గ్రోతగాఁ గావించెను. రాజర్షియగు నవైవస్వండు శతాశ్వమేధంబు
 బ్రహ్మవర్త దేశమంగలి మనుక్షేత్రమందు, సరస్వతీ నదీతటంబున
 మహాన్నతి నొనర్చెను. అమరవిభుడగు నింద్రుం డయ్యడి సహింపక,
 నూటవయాగంబున హరిసేనాపరుండగు వృధుని యజ్ఞశాలను పాపం
 డుని తెఱుంగునఁ జొచ్చి యజ్ఞపాయమును హరించి యింగి కేగెను.
 ఆయ్యడి యజమానిపుత్రుడు చూచి యింద్రుని వెన్నాడఁ గాని
 యాతనిపై సాయకంబులు బ్రయోగించు టధర్మమని మిన్నకుండుట
 నత్రిమహాముని జూచి, వైద్యున కిది కనుసన్న నెఱింగించెను. అంత
 వృధుడు బాణంబుగైకొని యింద్రునితో ఢిక్కొన నాంబుంద్రుం దంత
 ధానంబు నొంద, యజ్ఞశువును శాలకు గొనివచ్చెను. తిరిగి రూపు
 దాల్చిన యాశక్రుని ఢిక్కొన బృధుడు జూచునెడ, ఋత్విక్కు- రిది

సమయము గాదు; కర్మనిరుద్ధమని హితవునుడువఁ జతుర్ముఖబ్రహ్మ యాతని యవతార విషయమును జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చెను. జన్మమున నారా యణుడు స్రవన్నుండై “యోక్తుని తుల్యును. నీవు నూనపుండ వైతివి గాన దేహభిమానమును, భూతద్రోహచింతయు సహజము లయ్యును హరిభజన తత్పరుల కట్టివి కూడద”. నియుఁ దత్వబోధఁ గావించెను. పృథ్వుడితనిఁ గను గొనియాడి భక్తులను వరములు గోరు కొమ్మని వారల నింకను మాయను ద్రోతువనియును భక్తిశ్రేష్ఠు లయ్యది యెఱింగి కర్మంబుల నొల్లరఁయు నాతనిఁ బ్రశంసించెను. పురంబునకు మిఱలి వందిమాగధులవలనను జౌరజనంబులవలనను బ్రస్తుతి నడిసెను. వైష్ణవభూసురాళిఁ దక్కి నన్యులకు దండిధరునివలె నతఁ డేలుచు నొకనాడు దీర్ఘసత్రంబనెడు సభ జరిపి యెల్ల సముదిత సత్కారంబులఁ దనిపి, లేచి నిలువంబడి రాజధర్మములను జెప్పి యట్టులఁ దానేలుచున్నాడననియు, పాషండిత తప్పనియును, హరి భక్తి శ్రేష్ఠంబనియును, హరి యజ్ఞరూపమై విశ్వోబునఁ బ్రసిద్ధి నొందు ననియుఁ దా నవతార మెత్తిన ది యద్వైధనకనియు, బ్రాహ్మణు కదాంబుజరేణువు లర్ధిఁ గొల్తుననియు, బ్రాహ్మణుడు తనకుఁ గూడ దేవుడనియు, లోకులు భూదేవులనదగు బ్రాహ్మణులను గోల్వవలయు ననియు, వేదములుగను బ్రాహ్మణుల భజనవలన సఖిల సంపదలు బ్రాప్తి నొందుననియుఁ బలుకులుగాంచి పితృదేవులు ద్విజోత్తములు నాతని మిగుల నభినందించిరి. పృథ్వునికడకు సనకాదు లొకపరి యే తేర, వారలయొద్ద వైరాగ్యంబువడిసి వారలు బ్రహ్మసుతులనియు, సర్వవస్తుసముదయంబు బ్రాహ్మణాధీనమే యనియు, వేదాశాస్త్ర వేదియగు విప్రునకు భోజనవసనదానంబులు స్వకీయంబు లగుననియు, త్రియులకు బ్రాహ్మణానుగ్రహమునగాని వస్తుస్వాతంత్ర్యమే లేదని యు, సంజలియే గురుదక్షిణగా గైకొనుడినియు సపనయోక్తుల వారిఁ

భరతుడు

బనిచి, భాగ్యమును నష్టించినను బడసిన యేవరపుత్రులం దగ్రజుండగు విజితాశ్వనిపై రాజ్యభారము మోసి, శ్రీరామరాజ్యము దాక్షిణ్య నన్నటుల వాసిజెంది, విజితాశ్వానమేతులై తపోవనమునకరిగి, సన తు-మారోపదేశముసాగంబుగఁ దపంబుచేసి, యంతంబున జ్ఞాన వైరాగ్యములఁ దనుబాసెను. అన్ని పరమసాధ్యమణియగుట, నా ధున కుదకదానక్రిత్యునిచ్చి, చిరి బ్రేసింది, పరిపాదకమలంబుఁ జిత్తమున నిలిసి, వాధప్రేమతోబాటు శిఖ్రబ్రవేశించి యనుగమ నము నొంది, యశ్వతతోకంబు, ననుపమభోగంబు నందెను.

—భరతుడు—

భరతుడు ధ్రువుని పెత్తాడియగు ప్రియవ్రతుని వంశంబు వాడు. రుషభునికి గల నూరుగురు సుతులలో బెద్దవాడు. ఇతని తరువాతనే మనదేశము భారతనామమునబడెను. రుషభుడు వారా యణాశనాజాతుడై కొడుకులకు దైవదీత నుపదేశించెను. భర తుడు వంచజని యనువామెను బెడ్లాడి, సుమత్యాది సప్తపుత్రులఁ బడిసెను. అతడు గర్జుంబుల సీత్యాయత్రులగుఁజేయుచుఁ బెక్కభ్య రము లొనర్చి యధిక ధన్యావేశుడై ధానుని బాగించెను. వాసు దేవునియం దధికభక్తి గలిగి యాబదియల వేలేండ్లు రాజ్యపాలనము చేసెను. పితృపితామహాత్మ్యమును ధనమును యధార్థంబుగఁ బుత్రు లకుఁ బంచి యిచ్చి, సంపద్యుతమును గృహంబుఁ బాసి పులహస్త మంబుఁ జొచ్చెను. అచ్చట నేకాకియై శ్రీహరి నంతయుఁ బూజించెను. నిశ్చూభక్తితోఁ నటుల బరమేశ్వరుని భ్యాసనిష్ఠ నుండుచుఁ దత్పరిసర గండకీనదీతోయములఁ గృతస్నాతుడై యంగుఁ బ్రణవం బుచ్చరింపుచుండునెడ, సిండుగోళియగు నొకవారిని (లేడి) జలార్ధి

యై యాయుదకంబులకడకు వచ్చి నీరంబులఁ జొచ్చు నవసరంబున
 మృగరాజుకాకి చేరువనుండి చేసిన సహజగర్జన విని, నృభావ భీతచేత
 సకలయై భయించుచుండిన, గర్భంబు యోనీవిగభితయై జలంబుల
 దేలుటయు, హరిణి యెగురెగిరిపడినందున మృతినొందుటయు జరి
 గెను ఆహరిణిపోతంబులు జలంబుల భరతుడు గొని పుణ్యవత్తర
 మగు నాశ్రమమున గొనిరాఁ గొన్నిదినంబుల కయ్యది యవయువ
 స్ఫూర్తి నొంది యిటునటు బరువెత్త నారంభించెను. భరతుడు తొ
 ల్లింటి హరిసేనాప్రకారంబును మృగలాలనాసక్తయందే మఱచి
 యెల్లప్పుడు నది తనయొద్ద యుంచుకొని తమన్మాదుడై పోయెను.
 శరణుని వచ్చిన జంతువులు గాచిన, శుభ మొదవునని మునులవలన
 మున్ను విన్నమాటలు దీని కంతకు గారణ మయ్యెను. అది యెటకేని
 పోయిన దానికొక క్షిప్తపక్షి దుఃఖించుచుండెను. పూర్వకర్మవశంబున
 యోగభ్రష్టకం జెంది, యితరజాతిదైన హరిణంబునఁ బుత్రభ్రాంతి
 నొందియుండి, నవసానకాలంబు బ్రాపించునంత హరిణస్మరణాత్ముం
 డగునెడ, నతడు హరిణీగర్భమున జన్మమై త్రవలసి వచ్చెను. అంత
 హరిణావస్థ యందుఁ దాను యోగబలంబునఁ బూర్వస్మరణ లభించి,
 మృగవివోదకగర్భాబునఁ బడసినదానికై వగచుచు శ్రీహరి యందలి
 నిష్కలంకమైన భక్తి తన్ను పునరావేశంబునొంద, మృగదేహత్యా
 గాథిమై పులహాశ్రమంబు దరినున్న యా నదీ-శోయంబులనే మృగత్వ
 కారణము పుట్టినచోటను మునింగి యసువులు దొరంగెను. హరిణ
 దేహం బట్లు విడిచినపిమ్మట నత డాగీరసుడను గుణగర్వితుడైన బ్రా
 హ్మణున కాత్మజు డాయెను. ఆంగీరసుని కనిష్ఠభార్య కింత డొకడును
 బ్రథమభార్యకుఁ బుత్రుననకము నుండిరి. భరతుం డీ విప్రజన్మంబున
 వన్యజన సఖత్వము జన్మాంతర హేతుభూతయని గుర్రెత్తిగి, కర్మబంధ
 ముల హరిస్మరణంబున నంటసీక తానొక మత్తుడును జడుడును బధి

దునివోలే జరియించుచుండెను. జనకుండును జననియు బాత్సల్యంబున
 నీతని బెంచుచుండిరి. చొలోపనయన సంసారంబులందీర్చి కొంచాన
 మినాధ్యయన వ్రతాదుల వలన దండ్రవలన నిచ్చలేకుండినను లోక
 సంగ్రహార్థముగాఁ గలచెను జననీజనకు లేకకాలమున గతానుబం
 కాగ, బ్రాహ్మణకుమారుని సవతితల్లి కొడుకులు గృహకర్మంబుల
 నీతని నియమించిరి. ఉన్నత్ర, జడ యని ద్విపాదపశువులు తన్ను
 బిగించిపట్టిగిది దేహద్యభిమానాబ్జులు సేతుక, నియుక్తకర్మల ఫలా
 పేక్షసేయకయ నాచరించుచు, బ్రహ్మవర్చస్సుమన్వితుండై యొడలిపై
 బట్ట నెఱుంగక యోగిని పుత్ర కొందుచుఁ గర్మమూలమున బయలు
 వలన నాహారముగొనుచుండఁ దమవా రాతని వ్యవసాయకర్మమందు
 నియోగించిరి. నూక, తవుడు, తెలకపిండిపొట్టు మున్నగువానిని గూడ
 వారు న్యూనముచేయుచున్నారనియైన నెంచక నన్యతత్తుల్యముగ నెం
 చుచు భజించుచుండెను. ఇంతకు గారణము శ్రీహరి చరణారవింద
 సేవామృత ప్రాశస్త్యాంగీకారమే. చేను కావలి నుండునడ నొక్క
 నామ సంతానప్రాప్త్యర్థమై శాశికాదేవికిఁ గొనిపోవనెంచిన పురుష
 పశువాకటి చెడరిపోగా, వృషలరాజు భృత్యులు రాజశాసనంబునఁ
 దదన్వేషణార్థంబు బయలుపెడలి దాని నెందు గానక వీరాసనా
 సీనుండై హరినాత్మఁ గీలించెడి యా విప్రయోగినిఁ గని యాతని
 రాజకడకుఁ గొంపోయి, మృష్టాన్నంబును, ఫలాహారంబులను
 లెస్సగాఁ గుడువఁ బెట్టి, యాలయంబున కీడుకపోయి యాసీనుం
 దావించిరి. అంతట వృషలరాజు కరవాలంబు నభిమంత్రించి దేవికి బలి
 నీయ నాతని నొక వ్రేటున జంపచుద్యక్తుండై యెత్తుచుండ, భద్రకాళి
 నిరై వ్రుండుచు బ్రహ్మసుతుండును, తేజోశాలి యగు నాతని హిం
 సించు వృషలుని ధరణీపురు లవధ్యులనియును, విప్రఘాతోన్ముఖులు
 పాదార్థులనియు హరిభక్తులు సురక్షణీయులనియుఁ జాటుటకో యను

కట్టు భృత్యసహితంబుగఁ బుడమిఁగూర్చి వారల శిరంబులఁ గైకొ
 నెను. హరిభజనానిర్భతుండగు నా విప్రుడు గ్రమ్మరఁ జేచు కావలి
 నుండు కొన్ని హాసములకు సింధునేతాధీశుండగు రహూగణుం
 డచువాడు నిత్తునుతీర్థస్థ కపిలమహానునీసాదశ్యుల లబ్ధవిజ్ఞాన నము
 పార్జనార్థమై వల్లకి నెక్కి యా మార్గమున బట్టి పోవుచుండ, దానిని
 మోయు బెస్తాను మన విప్రునికాని యాశిబికమును తమతోఁ బాటు
 మోగు నని తేడఁగాఁ జెడ్లవానరైనను. లోనున్న జనపతి వల్లకి
 నిట్టిపల్లులుగఁ జనుచునుటకు గవివెట్టి, యేమది యని బెస్తలపై
 నిమ్మరాయిలాడ వారలు దీనికి కారణము విప్రుడని. తాను వృద్ధాత్మ్య
 మున నుండి, యోగకుండగ శరీరాభిమానంబు వాసిన యావిప్రుని
 వక్రగతి కాగలేక భూనిభుడు వల్లకిచుండి దుమికి యాశిని శిక్షింతునని
 చెప్పెను విప్రుడు తన చుట్టి చుత్తువకు, దేహవిముక్తి నెఱిగిన వానికి
 యాతనిశిక్ష వ్యర్థమని చెప్పెను. విప్రుడు యోగవేత్తయని తెలిసికొని
 యాతని నెంతయుఁ గొనియాడి తత్సవచనంబులఁ దాజేసిన యవకృతిని
 తమింపుమనియు, నాతనియొద్దనే తాను బోవనున్న కార్యముచు
 సిద్ధింపజేయుమనియుఁ బ్రాంజలి మొనర్చెను. విప్రుడు తాను పూర్వ
 జన్మమున భరతుడై పిమ్మట మృగమైన తెఱంగులును, పరమ భాగ
 వతుల సేవ తపోదాన శ్రుత్యానులకంఠెను మిన్నఁబునియు, సంసారాటనిని
 జేపుని కల్లునకుఁ బావవష్టములతోఁ జూయు, మాయచే
 రాజభావంబు విడిచి, సర్వమితిమైత్రీయు జితే ప్రాకుత్వయు నొందు
 మనియు హితము నుద్బోధింప, నా సుహృదాంబులను విప్రునివలన
 నిజభక్తి వృద్ధికొందె ననియు, విప్రుడు యోగిండు లవధూత
 వేషమునా జంబుపురునియు, విప్రులు విన్న పెద్ద లనక నెల్లఁకు
 నతులొనర్చినననియుఁ బ్రస్తుతించెను. భరతునికి విప్రజన్మము కడఁపి
 దైయుండెను. నారాయణునకు ననుసారంబుచేసి భరతు డా మృగ

త జా మీ థు డు

రూపంబును బాసెను. అట్టివానికి మోక్షము కరతలామలక మని నేనుగఁ జెప్పనేల? ఈతనివెనుకనే మనదేశము భారతవర్ష మనఁ బఱగెను.

---:అజామిథుడు:---

ఇతఁడు భూదేవకుంబునఁ బుట్టెను. దాంతుడై, శాంతుడై యును విసమీయ నంపఁబడ్డై తాస్త్రిత్యశీతీత్యుక్తి, వదాంతగతి నుండెడివాఁడు. అతఁడే శుక్ల దివ్య యు న్నర్హుఁడు. మోంబునను శీలంబున నయి మోక్షయగు కిస్యన్ కి తఁ బ్రహ్లాదను. ఆమె తనయెడల నంతయో మక్కువగొ నుండెడిది. అజామిథుడు శోటసంఖ్య కెక్కుడు జన్మంబులఁ బుట్టి యుండెందు నీజన్మితి పాపసహజియంబులఁ బాండ్రిద్రోలెను. ఈ జన్మమునఁ గూడఁ బ్రథమదిశెలో సరాచార సంపన్నుడై, న చిరిసియమాన్వీతుడగుచును శోభిల్లెను. ఈ శోభకు యవ్వనశోభ మతంత దేజంబు సమకూర్చి, నెద్యుడై పసితిలము గాగఁ, నజామిథుండు పిత్రాజ్ఞను గుశములు సమీధలు పూలు దేగ వనికేగి తిత్తిగి యేతెంచు సమయమున, మద్యవాసము నఁ బిక్కబలిసిన యొక వృషలితో నొక విటుడు రమించుచుండు లంగాంచి, యీతనికి నీదుర్బుద్ధి యంకురించెను. దారుణ మోహంధకర మాలిని నావ్రరించెను. తిరుణులరోతలు దివిలి భోగించవలె నను నాసయను కుటిలతయు నెచ్చెను. వృషలిసల్లుఁ జూచినదే తిద్దెవుగాగి దాని నామమగు లీలావతి యను పదమునే స్మరించుచు దానిని బొందెను. పావనులగు జననీజనకులను బెద్దలను చిక్కులేనివారిని నానాహింసలు పెట్టి బారదోలి, కృతఘ్నుడై శోభనకరులగు బంధువుల నుత్తమయ్యలలగు సత్తమిణిని వృషలియందలి యనురాగాతిశయమున విస్మరించి, యయ్య

భక్తురాలి యింట వసియించుచు, చిత్రర్థములు దానిపాలుజేసి, కులమును గోదావరిం గూలద్రోసి, పాపవచనంబుల బలుకుచు, సదాచారముల వీడెను. ఇట్లు దానిని మఱిగి, యనాధకోటికి బుడెలు జట్టుటాడిగాఁ బంచమహాపాతకోపేతుడై, మదభాగ్యుడై, రచ్చలకెక్కి, తలవంపులఁ బొంది, సిందలపుట్ట యగుచు, దారుల గొట్టి సర్వవిధముల సీతివిదూరుడయ్యెను. దాసీకుటుంబభారమును వహించి సప్తవ్యసనంబులఁ బాపకర్ముడై, పదిమంది కొడుకులను దానివలనఁ బొంది చింకాల మిట్లు గడచినపిదప, నాత డెనుబడెనిమిదేండ్ల వృద్ధుడై, లవయవపటిమదక్కి, పిన్నకొడుకు నారాయణాస్వయుపైఁ గరంబు ముద్దుగాఁజూచుచుండెను. ఇంతలో మృత్యుకాలమా ప్రాప్తమై యుండు నయ్యెడఁ బిన్నకొడుకును బిలచినట్లుగ “నారాయణ” యని సంబోధించెను. యజ్ఞకింకరులు, చేతఁ బాశముల ధరించి, యుగ్రరూపులై యాతని తనువునుండి వెలికి దీయుచుండ, విష్ణుభటులు నారాయణ నామోచ్ఛారణ నేగుదెంచి, పాశబంధంబులు దెంచి బలిమిని వారి బారద్రోలి యదల్చిరి. యామ్యులిదేమికతమని వారినడుగ నకల పాపహరమగు హరినామసంకీర్తనవలన నరకవిమక్తుండయ్యెననియు నెఱుగక జేసిన పాపమనియు జెప్పి వెడలిరి. యమధర్మరాజు నకు భటు లీ యుదంతకారణము నడుగ భాగవతులదరికి వెడల వలదనియు నాపని విష్ణుకింకరులదనియును హరిస్మరణము నెకసకైమున కైన చేయనివారిని ధూర్తులను మాత్రమే యింతటినుండి తెండని చెప్పెను. అజామీఘడు భీతదొరంగి యసువులనంది పశ్చాత్తప్తుడై భాగీరథీతీరంబునకేగి హరికింకరుల నదఁదలచి, సమాధిని గళేబరంబు విడిచి యాహూయమాన విమానమునకిక్కి వైకుంఠమున కేగెను.

—:చిత్ర కేతుడు:—

చిత్ర కేతుడు శూర సేనదేశములకు భర్తయై, ప్రకాంతముగఁ బాలనం బొనర్చుచుఁ గోటి భార్యల నియమించుకొని యొకఁడవల నను సంతానంబు గనక, యతి దుఃఖతుడగుచు నుండ, నటుదొలిన యాగీరసముని హితములను బుత్రకామేష్టి వ్రేల్చి యగ్రమహిషి యగు కృతద్యుతికి యజ్ఞ కేష మీయ నాను గర్భవతియై సుపుత్రుని గనెను. తక్కిన భార్యలు వానిం జూచి సహించునొల్లక కృతద్యుతి యందు రాజ బద్ధానురాగుడగుట జూచి యా బాలుని కన్నంబున వివంబిడిరి. బాలుడా యన్నము దిని మృతుండయ్యెను. కృతద్యుతి చాలా విచారించెను. మృతక శేబరముయొద్ద రాజ పడి దుఃఖించుచు నేడ నాంగిరసును రాజుతో విచారించుబనిలేదనియు భూతంబులకు జనననిరయంబులు సహజంబులనియుఁ జెప్పెను. నారదుండు వచ్చుటకు వచ్చి యోగబలంబున మృతబాలుని సజీవునిగఁ జేసెదను చూడుమనియట్లుజేసి యాలసివలనఁ దత్సవాక్యములుబలికించెను. సప్త రాత్రంబులు బతియించెను మంత్రరాజము కైవల్యక్రదమగుననియు మృతినొందినవారికై వగచు లేలయని హెచ్చరింప రాజ సంతుష్టుండై బాలుని కుత్తరక్రియ ల్గావించి యమునాస్నాతుండై నారా యణమంత్రంబు వడసి, తదనుష్ఠానుడు గాఁగ, హరి ప్రత్యక్షమై మెచ్చి సిద్ధాదుల వలన విమానము బంపెను. మార్గమున దుర్గను దొడవై నిడుకొని నిండుసభలో నున్న శివునిజూచి గేలిసేయ దుర్గ విని రాక్షస యోనిం బుట్టుమని కపించెను. త్వష్ట సేసెను హోమంబున వృత్రా నురుడై ఇంద్రుచే మడిసి స్వర్గం బలయరించెను.

—:ప్రహ్లాదుడు:—

ఇతడు భక్తులలో మేటి. హిరణ్యకశిపుని సుతుడు. రాజపుత్రుడు. తల్లి గర్భముననే నారదువలన భక్తియోగంబు వహసి భార్గవుని విద్యను గణించి హరిసేవాపరుడై యుండు కొమరుని గల తండ్రి దుఃఖించి కోపించి యితని బెక్కుగాధలు పాలు గావించెను. తన తమ్ముని వరాహరూపంబున వధించిన శ్రీహరి సతము న్నెరించుట కిచ్చుసింహక, యేవిధమున సతము మరణము నొందిమీ గాంచి యయ్యది తన మరణ సూచకమని తెలిసికొన్నను హింజూపించుమని బిడ్డ నడుచి శ్రీహరి వరిసింహవతారంబు దాల్చినఁ జూచి యీతఁతో బోరునోర్చి యీతని చేతులలో నుడిసిన రాజుగాంచి ప్రహ్లాదు డిద్దేవుని స్తుతింప, నాతడు వరము గోరుకొమ్మన, నతడు పరమేశ్వరదాస్యమును కోరెను. మోక్షపదంబును వాగ్దానము నొంది, మనుమ డగు బలితో వామ నావతార మప్పుడు సుతలంబునకుఁ జనెను. అక్కడ చక్ర మొసంగ బడి సురక్షితముగ నున్నాడు.

—:రంతిదేవుడు:—

ఇతడు చంద్రవంశపురాజు. దువ్యంతుని పుత్రుఁడగు భరతునికీ బోషకకుమారుండగు భరద్వాజుకీ పౌత్రుండు. తన విభూతి శంతయు దీనులకై వినియోగించి బహు కుటుంబీకుడై, పేదయై ధైర్యముతుండై, కూడు నీరు లే కధమవృత్తి నుండెను. ఒకనాడు కయంబున నలుబదైదిమిది దినంబులు గడచిన యనంతరంబున నొకచోట నెఱ్ఱు పాకుసంబు నీరు తనకు లభించెను. తనవారలకు గూడఁ గొంత మిగిలెంతమనియెంచి, యాకలిబాధ యెక్కువ యయి నుండునఁ గొంత భుజించుటకు గూర్చుండెను. అతడు హరిపాదసేవా

తత్పరుడు. ఆతని ధైర్యంబు బరీక్షసేయనంది యతడు కుడుబో
ముందు విష్ణుమాయకు భూసురుడై యొకవరియును, శూద్రుడై
యొకమారును, కుక్కయై యొకమారును వచ్చి యన్నంబంతయు
నడుగుటయు నాతనియొద్ద ఒక నుదకింబుమాత్రమండ, జండాలుండు
వచ్చి దాని నడుగ లేదనక యచ్చి ప్రాణముల్పోయిన యారాటమె
పోయినదని యెంచునంత బ్రహ్మాదులు వచ్చునని నిజస్థితి నతని తెలిం
గించిరి. వారి నతి జేసుము నడుగక నానాయకాధక్తితో నాయం
దరించి పరమము నొందెను. ఆ జన్మని గొల్పినవాగు నట్టెరి.

—: అంబరీషుడు:—

ఇతడు క్షత్రియుడు. మహాధర్మకు. అభలనిధవంబుల యెడలి
సంగమును విడిచి రాజ్యముచేయుచున్నను రాజతపసియై వైష్ణవార్చన
లందును బహు ఆశ్వశేధములందునను గలంబు వుచ్చుచు భూసురు
లకు గణుతింపరాని దక్షిణలు పెట్టుచుండెను. ధర్మకరవశుడై యత
డుండు నొకప్పుడు పురుషోత్తమును చక్రంబిచ్చివట్టుకొయెను. భార్యం
గూడి యొకపరి గాత్రీమాసంబున ద్వాదశీవ్రత మాచరించి, కడమ
రెండురోజులు బస్తుండి యా నాకు విప్రులు దివి లేవియుండ, దా
నొక్కడు బాకణంబుసేయ నద్యోగించెను. దుర్వాసుకు వందింపు
నూహతో నశ్రింపబడితేగి, గౌరవముల నంది స్నానంబుజేసి వచ్చెద
నుండునుని గాక తిదన్యపేసిన కథకు పాకణంబు మానిన వ్రతభంగ
మగునని యెదికంబులుగ్రావ, వా సంగతి యెఱిగి, ముని యుగ్రుడై
వచ్చి యతనిపై నాల మహాత్యయ బనిచెను. అంతట వారి
చక్రం బేతెంచి నివారించి యతని నాల్గోకంబులఁ దఱిమిను విష్ణు
వతనితో నది తప్పనియను, సాధువగు సంహరీషుని వేడుమన నతంజు
వచ్చి దండమొనర్పఁ జగ్రపాతదొరగెను. అంబరీషుడు ముక్తిపందెను.

—:కు చేలుడు:—

ఈతను విప్రుడు. కృష్ణుని బాంధవము. హరిసేవతత్పరుడు. దాక్షిణ్యము తన్నెంత బాధించినను నితరుల నిబ్బందిపెట్టక యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టి నొందు నపరసంతోషి. శ్రీకృష్ణుని కడకేగి దాక్షిణ్యబాధ బాపుకొని యాకటిదిచ్చుచే గృహించు శిశువుల యనువులు గాపాడుచును, సాధ్వీనుణియు వంశాభిజాత్య యగు నిజభార్య వలుకులుం గని, విపద్ధశయందున్న అతనిభక్తు నతడు రక్షించునని నమ్మి, కష్టమునను భిడియము నా ద్వారకంబ్రవేశించి, తోడనున్న యడుకుల మూటగట్టుకొని రాజమందిరము జొచ్చెను. శ్రీకృష్ణుడది తెలిసికొని భక్తునిఁ దన తూగుటుయ్యల నాసీనుం గావించి, సేనుం బరసి, లచ్చియు వెలగండఁ గొన్ని యటుకుల భుజించి, సొవద నిచ్చితి ననియెను. అతఁ డింటికి వెళ్ళునరికి యాతని యిల్లు సొవ దభిరాసుంబై యుండెను. అంతంబున నతడు ముక్తినిందెను. శ్రీహరి భక్తవాత్సల్యమునకుఁ బారములేదుగదా!

—:నారాయణ కవచము:—

అమరావతి నేలకు మహేంద్రుండు నిండుకొల్విన నుండ నొకనాడు దేవతామంత్రి యగు బృహస్పతి యటకుఁ బోయిన నొంద్రుండు రత్నసింహాసనముననుండి లేచక యట్టే గూర్చుండుటచే నాతడు గివిసి గింకొక్కన సభ వెడలిపోయి పదంపడి బ్రతిమాలుద మని యెన్నిమానలు యత్నించిన నధ్యాత్మమాయచే నాతని కదృశ్యుండగుచుండెను. ఈ యదంతము రాక్షసులు తెలిసికొన్నవారై వారల గురువగు శుక్రాచార్యుల నాశ్రయించి తద్వాత్సల్యతను బల

కత్తరంటగు మంత్రసంపద వదసి మహాబలులై దివిజలు మీదికి
 కందెదిరి. వృతాసురవధ కిదే పూర్వ గాధ. బ్రహ్మజేవునికడ కది
 గిన సురల కతం డీ తెఱంగంతయు విన్నవించి యభయం బొసంగి
 భృష్టయను మనువునకు నైత్యానుజ యగు రచన వలనఁ బడసిన
 విశ్వరూపుండునా బఱగువానికడకు వెట్లుట కర్తవ్యంబని తానును
 బయలుదేరి యతనియొద్దకుఁ జనిన నయవినయముల నాతని నాశ్ర
 మించి తదనుగ్రహము వలన దివిజబాలకుండగు నింద్రునికి బోధ
 జేసెను. భార్గవుల విద్యను భేదింపఁజేసిడి నాగాయనాఖ్యమైన కవ
 చము నెఱుంగఁజేసెను. నాగాయనాఖ్య కవచమును తయారుజేసి
 యింద్రుడు యథావిధిగా మంత్రపునశ్చరణ వలనఁ బరమేశ్వరునిఁ జన
 భావముననిల్చి యా మంత్రరాజంబు నిట్లవి పఠించెను. “గరుడవాహ
 నుమను, శంఖచక్రగదాధారియు, నఖిలయవతార సంధవశాలియు,
 గేశవాది నామయుతుమను, కేషదైవపాతున బుద్ధనామ్నుండు నగు
 నా శ్రీ మహావిష్ణువునకు నమోవాకము. నాకు శత్రుసంహారియై,
 పాపగ్రహ సర్వవన్యమృగాది భయముఁబడఁ జేరనిక, లోకభయంక
 రాట్టహాసవదనుండగునుఁ జగత్సంహార కాలగర్జనాదుల నా శత్రు
 కోటి ఖండించుచు రోగాద్యుపద్రవముల భారద్రోలునట్లా శ్రీహరి
 సహాయుండగుగాక” అని పలికి ధ్యానముచేసి యా విద్యకు ధరించి
 యా మహిమను శాస్త్రపుల యుక్కఁడంగించెను. ఇదికఠించి భారణగన్న
 బాదు ఘోరరణ దుష్కర్మ నోగ క్లేశములఁబాసి సుఖంబునొందుదుడు.

—:గజేంద్ర మోక్షణము:—

తానునుండను నాలుగవ మదపు కాలమున శ్రీహరి భక్తి
 పాఠవిశ్య యగు గరిని గాచెను. త్రికూటవర్షతము సమస్త పృథ

—:కు చేలుడు:—

ఈతడు విప్రుడు. కృష్ణుని బాధ్యుడు. హరిసేనాతత్పరుడు. దాక్షిణ్యము తన్నెంత బాధించినను నితరుల నిబ్బందిపెట్టక యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టి నొందు నపరసంతోషి. శ్రీకృష్ణునికడకేగి దాక్షిణ్యబాధఁ గాపుకొని యాకటినిచ్చుచేఁగృశించు శిశువుల యనువులఁ గాపాడుచు, సాధ్వీమణియు వంశాభిజాత్య యగు నిజభార్య పలుకులుం గని, విపద్ధశయందున్న అతనిభక్తు నతడు రక్షించునని నమ్మి, కష్టమునను భిడియము నా ద్వారకం బ్రవేశించి, తోడనున్న యడుకుల మూటఁగట్టుకొని రాజమందిరము జొచ్చెను. శ్రీకృష్ణుడది తెలిసికొని భక్తునిఁ దన తూగుటుయ్యెల నాసీనుం గావించి, సేయం బరసి, లచ్చియు వెఱగందఁ గొన్ని యటుకుల భుజించి, సంపద నిచ్చితి ననియెను. అతఁ డింటికి వెళ్ళునరికి యాతని యిల్లు సంపద భిరాయుంబై యుండెను. అంతెంబున నతడు ముక్తి నందెను. శ్రీహరి భక్తవాత్సల్యమునకుఁ బారములేదుగదా!

—:నారాయణ కవచము:—

అమరావతి నేలకు మహేంద్రుండు నిండుకొల్వున నుండ నొకనాడు దేవతామంత్రి యగు బృహస్పతి యటకుఁ బోయిన నోద్రుండు రత్నసింహాసనముననుండి లేచక యట్టె గూర్చుండుటచే నాతడు గిరిసి గింజుక్కున సభ వెదిలిపోయి పదంపడి బ్రతిమాటుద మని యెన్నిమానులు యత్నించిన నధ్యాత్మమానుచే నాతని కదృశ్యుండగుచుండెను. ఈ యదంతము రాక్షసులు తెలిసికొన్నవారై నారల గురువగు శుక్రాచార్యుల నాశ్రయించి తద్వాత్సల్యతను బల

కత్తరంటగు ముత్రసంపద వదసి మహాబలులై దివిజలు మీదికి
దండెదిరి. సృతానురవధ కిదే పూర్వగధ. బ్రహ్మజేవునికడ కది
గిన నురల కతం డీ తెఱంగంతయు విన్నవించి యథాయం బొసంగి
శ్వప్తయను మనువునకు నైత్యానుజ యగు రచన వలనఁ బడసిన
విశ్వరూపుండునా బఱగువానికడకు వెళ్లుట కర్తవ్యంబని తానును
బయలుదేరి యతనియొద్దకుఁ జనిన నయవినయముల నాతని నాశ్ర
యించి తదనుగ్రహము వలన దివిజబాలకుండగు నింద్రునికి బోధ
జేసెను. భార్గవుల విద్యను భేదింపఁజేసిడి నారాయణాఖ్యమైన కవ
చము నెఱుంగఁజేసెను. నారాయణాఖ్య కవచమును తయారుజేసి
యింద్రుడు యథావిధిగా ముత్రపునశ్చరణ వలనఁ బరమేశ్వరునిఁ దప
భావముననిల్చి యా ముత్రరాజంబు నిట్లని పఠించెను. “గరుడవాహ
నుడును, శంఖచక్రగదాధారియు, వఖిలయవతార సంధవశాలియు,
గేశవాది నామయుతుడును, కేషదైవపాతున బుద్ధనామ్నుండు నగు
నా శ్రీ మహావిష్ణువునకు నమోవాకము. నాకు శత్రుసంహారియై,
పాపగ్రహ సర్పవన్యమృగాది భయములు దూర జేరనిక, లోకభయంక
రాట్టహాసవదనుండగుఁడఁ జగత్సంహార కాలగర్జనాదుల నా శత్రు
కోటి ఖండించుచు రోగాద్యుపద్రవముల బారద్రోలునట్లా శ్రీహరి
సహాయుండగుగాక” అని వలికి ధ్యానముచేసి యా విద్యను ధరించి
యా మహిమను శాస్త్రపుల యుక్కడంగించెను. ఇదికఠించి భారణగన్న
బాదు ఘోరరణ దుష్కర్మ నోగ క్లేశములఁ బొసి నుఖంబునొందుదుడు.

—:గజేంద్ర మోక్షణము:—

తామసుండను నాలుగవ మదపు కాలమున శ్రీహరి భక్తి
పారవిశ్వ యగు గరిని గాదెను. త్రికూటవర్షతము నెదురై వృక్ష

కుక పిఁ వ్యాఘ్రు సింహ గజ తటాక సన్నిధిరంటై యుండునెడ నొక
 భాదోక కరినాథుడు నిజభార్యలగు నాడు యేనుగులతోఁ గూడ
 బయలువెడలి మహాట్టహాసంబుగ సరిభీకరంటై మార్గము తప్పి పోవుచు
 నొక సరోవరము గాంచి తృప్తాతురయై జలంబుల నడుగిడ నొక
 మకరం బొడిసి పట్టుకొని పాదము నిటునటుఁ గదలసికఁ బీకుచుండెను.
 గజేంద్ర మొఠఁ గొట్టుకొన్నను గాఢాడిరాక నిట్లుఁ గరిమకరులకు
 వేయివత్సరంబులు బోరు జ గెను. ఆడుగజములు కొన్ని రోజులు మగ
 గజము వచ్చునేమో యని వేలి యుండినవి. మకరిని జంబించుట
 దుస్సాధ్యమనియును దన నుండెడి జవనత్వములు రిత్త యగుచున్న
 పనియు దంతినాథు డెఱింగి “ఇక శ్రీనాథుడే నాకు దిక్కు. చాల
 కాలము గడిచినాడుండవై యిచ్చట కీ బాధల నొందు యోగమున
 వచ్చితిని. ఈ జగత్తునకైన మూలకారణునే సేవించెద. లీలాభోగం
 దును, శాంతిండును, నిర్వాణభర్తయును, గలడు గలండ నెడువా
 డును, దీనబాధుడును, విశ్వాత్ముడును, గమలాత్ముడును నగు
 నా వైకుంఠనిలయును నన్ను రక్షింపదా” యనునంత శ్రీహరి యడి
 విని, గజప్రాణావరోత్సాహియై, సిరికిరి జెప్పుక, శంఖుచక్రముల
 జేట్టక గరువాయాధుడై బయలువెడలి తన సుదర్శనచక్రమును
 బనిచె అంత నయ్యది మఱి గల గ్రుంచె. నాకవాసులెల్లకు నాశ్వ
 ర్యముగ నిజమోలుని నొకటి వచ్చి. గజరాజు హరి స్పర్శమున
 దొల్లింటి యిక్రమ్యున్నరాతై పారినరాజసేవకు ముక్తిగ నెను.

—:మత్స్యవతార కథ:—

శ్రీహరి కృపావిశేషంబున నీ మహాకల్పంబున వివస్వతుండన
 బుజగిన సూర్యునకు శ్రాద్ధకేవుండన జన్మించి సత్తపమును పడంబు

వి త్సాస్య వ తా ర క క థ

వడసిన నత్యవ్రతుండను ద్రవిడదేశపువాఁడ, పోయిన కల్పాంతకాలమున నొక యేటియొడ్డున వాని గూర్చి యుగ్రమంగఁ దపంబు సేయుచు, నా కృతమాలికా వచిత్రమున వారిసమర్థులంబుగా జల తర్కంబు గానించుచుండ, దోయట నొక పిల్లమీఁదంబు చిక్కి వడ రా జలికివడి దానిని గ్రహింప నీట విడిచెను. అప్పుడా జల పోతంబు పల్లెవాంగ్రు వేళ్ళపిల్లల యీవల బాలకాగి ను కట్టుకొని వధి యించినందున నట్టివాని దప్పునుకొనెనని నాచుకొని పడఁచి చెప్పెను. మఱియుఁ దన్ను రక్షించుచుని బ్రహ్మచారి వ్రాసిన వ్రాతల నల లలో చదవకుండ జేయుచుని వడి మా గజ నంబున కీర్త్యులని కనుక మెఱుగు దానిని గొనివచ్చి యొక కను నుండు చలమివలన యిం దిడెను. ఒక రాత్రికాలమున నా గుడి సుడువారి పద్దెయిది యొక గోటిలోఁ దన్నుంచుచునియునుఁ జీటు వాలడనియును చెప్పెను. మహూర్తమాత్రంబున మూడుచీతుల నిడివికొని కాగా నెరి దొక వ్రాదంబునందును, అదియును జూచుచుండి శతమాంబుల విస్తీర్ణ వంతము కాగా దాని నొక మహార్ణవమున నుండెను. సత్యవ్రతుఁ డటువంటి ఝువంబుల నెన్నడు జూడవనియు నయ్యది శ్రీహరి మత స్వవతార పురుషత్వమనియు, దాను భర్తుడననియు దిన్ను రక్షించవలసివ దని యు నన్నుతీసేయ నా మీనరూపుడైన హరి దాను మత్స్యవ తారం బెత్తినకలంబు బ్రహ్మదేవునికి రాత్రికాలంబు ప్రాపించునన్న దనియు నిక వేదవరాత్రంబునఁ బ్రభయంబున భవించి భూర్భువాది లోకంబు లభిలోన మునుంగు ననియు నొక నామ వచ్చుననియు, నం దోషధులును వేదములును సత్తులును గూర్చుండురనియు దానిపైఁ దా నాసీనుడు గవచ్చునని చెప్పెను. బ్రహ్మకు రాత్రి తుగుకు గల్పాంతమున గోటిసూర్యు లుదయించి మేఘములు కూడి గొప్ప వాన కురిసి పెనుగాలివీచ నముద్రముపొంగి జగమంతయు జల

భాగవత కథలు

అంతయుగాగ హయగ్రీవుడనువాడు బ్రహ్మముఖంబునఁ గలవేదముల
 వ్రతము నిమగ్నోవుచుండ, మ్రుచ్చిలి యెందని దాచెను. భక్తపరా
 భీతుండగు హరి నా సత్యవ్రతుడు దూచి, వారాయణప్రేమయిన
 నావను గని మహర్షులు దాను నెక్కి విత్తముల మోట నంగు
 బడవైచునతఁ యుండట మీనానతారునిఁ గని యతని నభినందింపు
 నది నా హరి కుతినికి సత్యమున సాంఖ్యయోగము దెల్పెడు
 పురాణసాగిత ముపదేశించె. హయగ్రీవుని జూచి బ్రహ్మ మేలాఁచు
 వప్పుటి కతనికి హరి వేదములు దెచ్చి యిచ్చెను. సత్యవ్రతుడా జలధి
 హరితర్పణంబున బ్రదికి మనువయ్యెను. జలజాతుని సేవ లట్టిది.

—:సుభద్రా పరిణయము:—

సుభద్ర కృష్ణబలరాములకు సహోదరి. బలరాముడు సుభద్ర
 నొక గౌరవనీయుని వచ్చి వివాహ మునర్పవలయునను నుద్దేశమున
 నుండెను. ద్రౌపదీపరిణయసంతరమునఁ బొందవు లింద్రప్రస్థంబున
 సుఖాన రాజ్యమేలుచుండి కొండొక కారణమున నర్జునుడు పండ్రెం
 డేండ్లవఱకు బురంబు విడిచి కైకేయిచారిము గావించు చుండెను
 తుద కాలిడు ద్వారకం బ్రవేశించెను. యాదవు లాతని విశేషముగ
 సత్కరించిరి. యాదవు లొకప్పుడు సైవరికపర్వతమున నొక మహా
 త్పవమును బ్రారంభించిరి. అందు యదువీరులును యదువంశస్త్రీలును
 వచ్చియుండిరి. ఇతరస్త్రీలతోఁ బాటు మన సుభద్రయు నచ్చట
 బాలికయై వచ్చియుండెను అర్జును డామెను జూచి ముగ్ధుడుకాగ
 నయ్యది కృష్ణుడు కనిపెట్టి “నియిట్టి వనచునికి గూడి మన్మథసాయ
 కములకు లొనగుటయేనా” యనునంత వార డిపరాధమున కొక్కు
 కొని “బావా! సుభద్ర నాకు భార్యయగు పెట్లని” మేనమామ
 కొమారుడు కృష్ణుని యడిగెను. అతడు క్షత్రియుల కర్థస్వయంవధ,

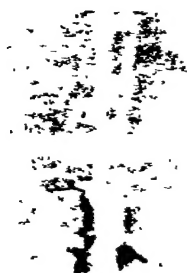
శ్రీ గంగా పూజ

ప్రాణావత్యమగుంబును నానగువిధముల వివాహము లున్నచో
యొ, నర్జునునిపటి తేజస్సులకు నానురంజె యొ ర్తిమమలయొ నర్జాన
సుభద్రయొ యశస్వి యగుట కెట్టి సందేహము లేదయ్యె జెప్పెను.
అర్జును డింతటినుండి భావధూగగా బ్రచ్చన్న వేషధారియై యుండెను.
సుభద్రాద్వనుల కన్యోన్యాయురాగము వృద్ధియగుచుండెను. ఇట్లుండ
నొకవార నుభక్త సేవకుండువులం గూడి యొక దేవతానుహాత్మి
వంబు నున్నాఁడని బురంబు వెడలియుండునెడఁ బార్థుం గది చూచి
దాయంజని కృష్ణబలరామాదులు చూచుచుండ దన రథంబుపై సుభ
ద్రను సూర్యుండబెట్టుకొని గగనమార్గంబున రాక్షసవివాహమునఁ
గొంపోవుచుండ యాదవుల దానిఁ గుర్తించి యతనితో నమరము
నల్పిరి. అందు యాదవు లోడిరి. ఇలరాముడొలఁ గృష్ణునితో వందలి
న్యాయ మేమని బ్రశంసించి సత్సాత్రుడగు వరుడు దొఱకినవ్వు డంత
కన్న మనకు గావలసిన దేమని చెప్పెను. తరువాత శాస్త్రోక్తముగ.
వివాహమయ్యెను. గొప్ప అరిగముల నామెకు బంపిరి. అభిరున్ముడు
సుభద్రార్జును కుదయించెను.

నృగమహారాజు

శ్రీకృష్ణుని తనూజులగు రణిశ్వర, సాంబ, గద, చారు, చారు
భాను లాదిగా గలవారును యదుకుమారులు గొండలును గలసి
యుద్యానవనమున కరివైభమున నేగి యుచ్చమెయిఁ గొంతతడవు
బ్రవర్తింపఁ వివాసాయత్రచిత్తంబున జలంబుల నన్వేషించుచు, ఇల
రహితంబగు నొకకూపంబు బొడగాంచి, యందు విపులంబగు మేను
నొప్పు నొక యూసవెల్లింగాంచి విష్ణుచుచిత్తులై దాని నివ్వలకు
తెడలింక మనుకొని బరువెత్తి, ఘనపాళముల గట్టి యా నూతిలో
తేసి పైనుండి కొట్టుచుండిరి. దానినివలకుఁ దీయలేక విసిగిశేసరి తేగ

జని, యాయుదంతంబు శ్రీకృష్ణున కెఱింగించిరి. జలశూన్య మగు నశూకపంబుకడకు శ్రీకృష్ణుడరిగి, దాని నవలీలగ నెడమచేతితో నివలకు దీసియుదీయుటతో నది గాలవసభన్నిభశరీరుండగు నొక పురుషు డయ్యెను. నీవుత్రాంతమేమని మాధవుడు వనినఁగా, సతమ "గోవిందా! న నిత్యైకుతనయుడను. నృగడిను. దినజనుల నర్థిఁ బ్రోచుదు సామంతరాజులు నన్నుగొల్వఁ జక్రగంధిభూభార నిర్వాహి కడనై మనుచుంటిని. తిన్నఁ దాఁ బొగిడుకొన్నఁ బాప ముదురు గాని, హేమవారికణంబులనై న గణుట పనగునుగాని, నేను విప్రుల కిచ్చిన గోగణంబులు లెక్కపెట్టజాలను. న్యాయుర్జీవిత్తంబున వాపీ కూపతటాక దేవాలయారామాది ప్రేక్షలంగ వింప మోడశమహాదానం బుల నల్పులు నొక దివసంబునఁ గశ్యపుడను విప్రునికి నే నొసంగిన గో వొకనాడు తప్పిచారి తఱుగ నామందలోఁ గలియ దానినెఱుంగక నాగోవును వేతొక బ్రాహ్మణుఁడు నీయఁ గశ్యపుడు వచ్చి నా గోవు నొరుల కిచ్చు లేటిన్యాయ మను నంత నేనును దానిని యొసంగు టయ్యెఁ గావున నొక లక్ష గోవుల నిత్తునంటిని. నా కా యావేగాని యొందొక ఆవు పనికిరాదని యుతడును, పోఁ రెండవబ్రాహ్మణు డిచ్చునెమో యని యడిగిన నాతడు దానిని మాత్ర మివ్వనుగాక యివ్వనని బలుక, నంత గాలపరికల్పింబుగాగ, నేను మృతినొందగా, వందధరులు నన్న యమునికడనుఁ గొంపోవ, విప్రునియెడఁ జేసినఁ బాపమున కూసర వెల్లియై యుండుమని యాజన్మంబు నొసంగి మాధవు కరస్పర్శనమున ముక్తి గెందు నని హితవు చెప్పెను. అంత నే నిట్లు "లైతి" నని యెఱుగి నట్లు వినెడి హరితోఁ జెప్పెను. మాధవు డంత సహచరులతో విద్రుధసము విషతుల్యమనియును, విద్రుధసవారణము కుంభీపాకసరకమును సమకూర్చుననియు, విద్రుధసము హరింప రాజ భక్తు హాని యగు ననియెను.

. 8

14250